

Καμία συναίνεση με τους βιαστές της φύσης και δήμιους της εργατικής τάξης

Μπροστά στη Μεγάλη Ύφεση και σε μια κρίση ιστορικών διαστάσεων, χρειαζόμαστε στρατηγική ανταγωνιστική με την καθεστωτική συναίνεση, την ακραία λιτότητα και τον καπιταλισμό

Του Πάνου Κοσμά

«Η πάλαι ποτέ, υπό άλλες επώδυνες ιστορικές συνθήκες, διχοτομημένη ‘‘πάνω’’ και ‘‘κάτω’’ πλατεία Συντάγματος, ο παλμογράφος της Αθήνας, ερήμωσε ατάκτως, αποτυπώνοντας τον πάνδημο, υπερταξικό, υπερκομματικό φόβο απέναντι στον παγκόσμιο φονικό εισβολέα. Ζην επικινδύνως ή μένουμε σπίτι; Το πρωτόγνωρο οικουμενικό κίνημα πειθάρχησης υπέρ ημών και υμών δείχνει να κερδίζει τη μάχη»

«Καθημερινή» 29.3.2020

Όταν η «ναυαρχίδα» του αστικού Τύπου διακινδυνεύει παραλληλισμούς με το 2011 και το «κίνημα των πλατειών», είναι φανερό ότι θεωρεί πως οι διακυβεύσεις είναι αναλόγως μεγάλες, ιστορικές. Και όταν μιλά για «πάνδημο, υπερταξικό, υπερκομματικό φόβο» είναι φανερό ότι δεν προβαίνει απλώς σε μια διαπίστωση αλλά προβάλλει ένα πολιτικό πρόταγμα: τη συναινετική, «εθνική» αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης. Δεν πρέπει να έχουμε καμία αμφιβολία: η αστική τάξη, η κυβέρνησή της, οι προπαγανδιστές και ιδεολόγοι της έχουν πλέον -αν υποθέσουμε ότι δεν είχαν ευθύς εξαρχής- πλήρη επίγνωση της κατάστασης. Γνωρίζουν ότι, με αφετηρία την κρίση του κορωνοϊού, έχει «πυροδοτηθεί» μια κρίση με καθολικά χαρακτηριστικά: κρίση δημόσιας υγείας, κρίση οικονομική, κρίση του κυρίαρχου μοντέλου κατανάλωσης, κρίση των στρατηγικών βιασμού της φύσης στο βωμό της ασύδοτης καπιταλιστικής ανάπτυξης, εν τέλει κρίση πολιτισμού με την ευρεία και

ιστορική έννοια του όρου.

Όπως και με την κρίση του 2008, όπως με κάθε κρίση με καθολικά και δομικά χαρακτηριστικά, έτσι και τώρα, αγκαλιάζει όλες τις χώρες με λιγότερο ή περισσότερο βίαιο τρόπο, «φιλτραρισμένη» από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά καθεμιάς: οικονομικά, κοινωνικά, ιστορικά κ.λπ. Από αυτή την άποψη, η Ελλάδα θα είναι ξανά «διεθνής πρωτοπορία» όσον αφορά την έκταση και την ένταση των συνεπειών της.

Εάν έτσι έχουν τα πράγματα, είναι λοιπόν προφανές ότι η πάλη για το δημόσιο σύστημα υγείας, για μέτρα στήριξης φτωχών και ανέργων κ.λπ., ενώ είναι αναγκαία αφετηρία, θα είναι από μόνη της αναποτελεσματική αν δεν ενταχθεί σε μια συνολικότερη στρατηγική σύγκρουσης με το σύστημα που παράγει σε διαρκώς διευρυνόμενη κλίμακα αυτά τα «φαινόμενα» και με τις κυβερνήσεις που διαχειρίζονται τις τύχες του. Οι καπιταλιστές, οι κυβερνήσεις τους και οι αναλυτές τους έχουν πλήρη επίγνωση ότι εδώ δεν «παίζεται» η τύχη του ενός ή το άλλου μέτρου αυτού καθ'αυτού αλλά η ικανότητά τους να πειθαρχήσουν την κοινωνική πλειονότητα σε ένα σχέδιο αντιμετώπισης της κρίσης που θα παλινорθώσει το σύστημα που τη γέννησε σε πιο αποκρουστική, επιθετική και ιογόνο -κυριολεκτικά και μεταφορικά- εκδοχή.

Ο πολλαπλός ιογόνος και ένοχος καπιταλισμός

Η συχνότητα με την οποία επικίνδυνοι παθογόνοι ιοί «επισκέπτονταν» το ανθρώπινο είδος, απειλώντας ή και προκαλώντας θανατηφόρες πανδημίες, μετριοούνταν με αιώνες. Ωστόσο, από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και ύστερα η συχνότητα μετριέται με δεκαετίες και τις τελευταίες δύο με τρεις δεκαετίες με μερικά χρόνια. Η έρευνα -και η σχετική αρθρογραφία από τις πιο έγκυρες πένες του συστήματος- διαμορφώνει πλέον έναν κοινό παρονομαστή εκτιμήσεων: η θεαματική αύξηση της συχνότητας οφείλεται σε τρεις βασικούς λόγους: **α)** στις συνέπειες της καταστροφής των ενδονοϊμάτων

άγριας ζωής από την αλόγιστη εκχέρωση εδαφών και καταστροφή των δασών, που φέρνει όλο και πιο κοντά ιογόνα είδη της άγριας ζωής με τον άνθρωπο, **β)** στις συνθήκες υπό τις οποίες εκτρέφονται και ζουν τα ζώα στις εγκαταστάσεις της βιομηχανικής κτηνοτροφίας, οι οποίες ευνοούν τη μετάδοση ιών στους ανθρώπους αλλά και τη μετάλλαξή τους σε πιο επικίνδυνα στελέχη, **γ)** στις συνθήκες που διαμορφώνει η κλιματική αλλαγή (αύξηση υγρασίας κ.λπ.) σε συνδυασμό με τις συνθήκες που διαμορφώνει η αστυφυλία και η συγκέντρωση τεράστιων πληθυσμών στις πόλεις.

Έχοντας υπόψη αναλυτική και τεκμηριωμένη εικόνα για όλα αυτά και τις συνέπειές τους, τα τελευταία μόλις χρόνια ειδικοί προειδοποιούσαν ότι η εμφάνιση ιογόνου πανδημίας είναι θέμα χρόνου.

Ωστόσο, για τον καπιταλισμό είναι αδύνατο να μην είναι ο εαυτός του! Το κεφάλαιο, αυτός ο σύγχρονος Μινώταυρος, αυτή η αδηφάγος και ανεξέλεγκτη κοινωνική δύναμη, δεν γνωρίζει άλλον τρόπο ύπαρξης παρά τη διαρκώς επεκτεινόμενη καταστροφή των φυσικών αλλά και των ανθρώπινων πόρων. Είναι σε τέτοιο βαθμό «αδιόρθωτος», ώστε αδιαφορεί ακόμη και για την προστασία των κοινωνιών από τις συνέπειες της ανεξέλεγκτης δράσης του. Ενώ η απειλή της πανδημίας πλησίαζε, αντί να ενισχύσουν τα δημόσια συστήματα υγείας, οι κυβερνήσεις τα κατεδάφιζαν συστηματικά για να ενισχύσουν τους κερδοσκόπους-εμπόρους δυστυχίας του ιδιωτικού συστήματος υγείας· και η ιατρική έρευνα για αποτελεσματικά φάρμακα αντιμετώπισης των επίφοβων ιών ήταν ανύπαρκτη επειδή οι πανίσχυρες πολυεθνικές της φαρμακοβιομηχανίας είχαν εστιάσει στα πολύ πιο κερδοφόρα φάρμακα που αφορούν χρόνιες παθήσεις. Οι καπιταλιστές και οι κυβερνήσεις τους δεν ήθελαν να σταματήσουν αυτό το πολυεπίπεδο «πάρτι» κερδοσκοπίας για να προστατέψουν τις κοινωνίες. Όπως κάνουν και με το όργιο οικονομικής κερδοσκοπίας, όπου το «πάρτι» συνεχίζεται μέχρι να ενσκήψει μια μεγάλη δομική κρίση. Έχουν ισχυρή αυτοπεποίθηση πως όταν έρθει η ώρα της κρίσης η τάξη των καπιταλιστών «έχει τον τρόπο της» ώστε ο

«λογαριασμός» να πάει στα θύματα της εκμετάλλευσης, στη μεγάλη κοινωνική πλειονότητα που ζει από την εργασία της.

Δεν είναι πλέον «υψηλή θεωρία», δεν είναι άλλο αξιακό σύστημα, δεν αφορά το απώτερο μέλλον: ο καπιταλισμός είναι πολλαχώς ιογόνος και επικίνδυνος για το ανθρώπινο είδος! Και ο αντικαπιταλιστικός αγώνας είναι επιβεβλημένη, νόμιμη και κατεπείγουσα πράξη ιστορικής ευθύνης και κοινωνικής αυτοάμυνας.

Η Μεγάλη Ύφεση και οι αναμενόμενες συνέπειες

Η κρίση του κορωνοϊού πυροδότησε την πανθομολογούμενα μεγαλύτερη οικονομική κρίση ύστερα από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Μια νέα μεγάλη οικονομική κρίση είχε ήδη προαναγγελθεί με πυκνή αρθρογραφία ιθυνόντων και αναλυτών καπιταλιστικών οργανισμών, επενδυτικών τραπεζών και κερδοσκοπικών funds. Ο φόβος ήταν πως η «ακίδα» της προαναγγελθείσας ήδη από τα τέλη του 2018 επιβράδυνσης/ύφεσης της παγκόσμιας οικονομίας θα συναντιούνταν με τη «φούσκα» των αγορών προκαλώντας μια δεύτερη μεγάλη κρίση, ανάλογη ή και χειρότερη του 2008. Τελικά, έμελλε η «ακίδα» να είναι η κρίση του κορωνοϊού. Ο κορωνοϊός δεν ήταν, λοιπόν, η αιτία αλλά ο πυροδότης της κρίσης, στην οποία όμως προσέδωσε μεγάλο βάθος και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Ενώ το τοπίο όσον αφορά την εξέλιξη της κρίσης δημόσιας υγείας είναι ακόμη θολό, οι εκτιμήσεις των αστών αναλυτών για το βάθος της οικονομικής κρίσης επικαιροποιούνται σε διαρκώς πιο δυσμενή βάση. Η πιο πρόσφατη εκτίμηση του ΟΟΣΑ για 47 χώρες μιλάει για θηριώδη ύφεση από 15% μέχρι και 35% με τα 2/3 των χωρών να βρίσκονται πάνω από το επίπεδο 23%!

Συγκεκριμένα προβλέπεται «ύφεση καραντίνας» (της πρώτης φάσης της): Ελλάδα 35%, Ισπανία 29%, Γερμανία 29%, Ιταλία 27%, Ηνωμένο Βασίλειο 27%, Γαλλία 26%, ΗΠΑ 21%.

Σε τι βάθους ύφεση σε ετήσια βάση παραπέμπουν όλα αυτά; Αυτό

εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, με πρωταρχικό τη χρονική διάρκεια της καραντίνας, την έκταση και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνουν οι κεντρικές τράπεζες και οι κυβερνήσεις κ.λπ. Όλοι πάντως συμφωνούν ότι όσον αφορά την έκταση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών βαδίζουμε για κρίση «τύπου '29».

Οι συνέπειες: η «επόμενη μέρα»

Προς επίρρωσιν τέτοιων ή ανάλογων εκτιμήσεων, στις ΗΠΑ χάθηκαν στις δύο βδομάδες της καραντίνας πάνω από 10 εκατ. θέσεις εργασίας. Όλα μαρτυρούν ότι, τους επόμενους μήνες μέχρι και το τέλος του 2020, το φάντασμα της Μεγάλης Ύφεσης του 1929-30 θα επιστρέψει, προκαλώντας κοινωνική εκατόμβη: εκτίναξη σε επίπεδα πέρα από κάθε μεταπολεμική εμπειρία όχι μόνο της ανεργίας αλλά και των υπόλοιπων δεικτών «κοινωνικής δυστυχίας», δημιουργία τεράστιων «περιττών πληθυσμών» που θα φυτοζωούν στην εξαθλίωση με κρατικά επιδόματα πείνας.

Οι υπόλοιπες συνέπειες δεν θα είναι λιγότερο δραματικές. Ο καπιταλισμός οικονομικός μηχανισμός αλλά και οι καπιταλιστικές κοινωνίες ήταν ήδη «εξασθενημένοι οργανισμοί» πριν την κρίση του κορωνοϊού. Η συμπτωματολογία της γενικευμένης καχεξίας περιλάμβανε: διατήρηση σε πολύ υψηλά επίπεδα του ιδιωτικού χρέους, επιχειρήσεων και νοικοκυριών, λίγο κάτω από τα επίπεδα του 2008, γενικευμένη εκτίναξη του κρατικού χρέους (που «πάτησε» το 90% του ΑΕΠ μεσοσταθμικά/παγκόσμια, ενώ το συνολικό παγκόσμιο χρέος ανέρχεται πλέον σε 250 τρισ. δολάρια = 330% του παγκόσμιου ΑΕΠ!), χαμηλοί ή και ισχυροί ρυθμοί ανάπτυξης, ιστορικά χαμηλά επίπεδα παραγωγικότητας, αλλά και υψηλοί δείκτες κοινωνικής καχεξίας/δυστυχίας στην καρδιά του ανοδικού οικονομικού κύκλου ως αποτέλεσμα των εντεινόμενων πολιτικών λιτότητας και εργασιακής απορρύθμισης.

Η «επόμενη μέρα» της Μεγάλης Ύφεσης θα επιδεινώσει δραματικά όλα αυτά. Θα αυξήσει σημαντικά τα κρατικά ελλείμματα και χρέη, θα δημιουργήσει νέα γενιά «κόκκινων» ιδιωτικών χρεών, θα φέρει νέα προγράμματα ενίσχυσης των τραπεζών με δημόσιες εγγυήσεις

και δημόσιο χρήμα, θα πλήξει την κατανάλωση, θα εκτινάξει την ανεργία και τους δείκτες κοινωνικής δυστυχίας, θα επαναφέρει σε πιο επιθετική και «βουλιμική» μορφή την καπιταλιστική κερδοσκοπία ενάντια στη ζωντανή εργασία και τη φύση. Την «επόμενη μέρα» ο καπιταλισμός όχι μόνο δεν θα «διορθωθεί», αλλά θα αποχαλινωθεί για να ξανακερδίσει το χαμένο έδαφος.

Η στρατηγική της κυβέρνησης Μητσοτάκη

Όλα αυτά θα γεννήσουν παγκόσμια και σε κάθε χώρα χωριστά μια ποικιλία εκδοχών (ανάλογα με το βάθος της κρίσης αλλά και με το «ιστορικό στοιχείο» που χαρακτηρίζει κάθε επιμέρους κοινωνικό σχηματισμό, η κρίση ηγεμονίας μπορεί να παραμείνει «εν δυνάμει» ή να εκδηλωθεί λιγότερο ή περισσότερο ανοιχτά) κρίσης ηγεμονίας των αρχουσών τάξεων, οι οποίες θα πρέπει να επιβεβαιώσουν στις νέες συνθήκες τον ηγετικό τους ρόλο. Το «τράνταγμα» από την κρίση θα είναι μεγάλο και η μάχη για τον επιμερισμό των συνεπειών της θα είναι σκληρή. Όπως είπε κι ο Μητσοτάκης, εννοώντας την υγειονομική κρίση, «είμαστε ακόμη στο τέλος της αρχής». Ακολουθούν η «μέση» και το «τέλος» της καθαυτό κρίσης, αλλά και η περίοδος της «ανόρθωσης» που μόνο σύντομη και ανέφελη δεν θα είναι. Προκειμένου για την Ελλάδα, όσα είπαμε γενικά για τον καπιταλιστικό κόσμο ισχύουν όλα επί το δυσμενέστερο:

- Αναμένεται να πληγεί από την πιο βαθιά ύφεση, διότι ο ελληνικός καπιταλισμός είναι πιο αδύναμος και πιο εκτεθειμένος στην κρίση.
- Δεδομένου ότι ήδη προ της κρίσης η ανεργία και οι υπόλοιποι δείκτες κοινωνικής δυστυχίας ήταν σε υψηλά επίπεδα, με την τωρινή βαθιά ύφεση θα εκτοξευτούν, προκαλώντας τη δεύτερη οξεία κρίση κοινωνικής αναπαραγωγής στη διάρκεια της ίδιας δεκαετίας (η προηγούμενη, στα χρόνια 2012-2016).
- Τα δημοσιονομικά μεγέθη θα εκτροχιαστούν: το πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% θα μετατραπεί σε πρωτογενές έλλειμμα, το

χρέος θα εκτιναχτεί πάνω από το 200% του ΑΕΠ.

- Ως αποτέλεσμα των προηγούμενων, το πρόγραμμα διεθνούς επιτήρησης της ελληνικής χρεοκοπίας θα καταρρεύσει και θα αναδιατυπωθεί, φέρνοντας νέες μνημονιακές δεσμεύσεις και περικοπές.
- Οι 4 συστημικές τράπεζες θα χρειαστούν νέο πρόγραμμα στήριξης για να μην καταρρεύσουν, καθώς το πρόγραμμα «Ηρακλής» θα χρειαστεί πλέον πολύ περισσότερα κρατικά κεφάλαια και εγγυήσεις.

Όλα αυτά είναι ένας «λογαριασμός» που από κάποιον θα πρέπει να πληρωθεί. Και δεν πρέπει να υπάρχει καμία αμφιβολία ότι θα σταλεί ξανά στη γνωστή... διεύθυνση: της εργαζόμενης πλειοψηφίας.

Θα ήταν λοιπόν ασυγχώρητη αφέλεια να πιστέψουμε ότι οι ιθύνοντες της ελληνικής άρχουσας τάξης δεν τα έχουν προβλέψει όλα αυτά. Θα ήταν ασυγχώρητη αφέλεια να πιστέψουμε ότι δεν προετοιμάζονται για όλα αυτά. Θα ήταν ασυγχώρητη αφέλεια να πιστέψουμε ότι η στρατηγική διαχείρισης της υγειονομικής πλευράς της κρίσης δεν είναι η «εισαγωγή» στη διαχείριση της συνολικής κρίσης και των συνεπειών της. Η ελληνική άρχουσα τάξη θα χρειαστεί να παλέψει για να αποφύγει ή, επειδή αυτό είναι αμφίβολο, να κερδίσει τη μάχη σε μια νέα κρίση ηγεμονίας. Και γνωρίζει καλά... εκ πείρας τρία πράγματα: α) ότι χρειάζεται μια «αφήγηση» ότι δρα για το συμφέρον όλου του έθνους, β) ότι χρειάζεται μια τακτική απόσχισης και μετάθεσης ευθυνών, γ) ότι στέλνοντας το «λογαριασμό» στην εργαζόμενη πλειονότητα θα αντιμετωπίσει κοινωνικές εκρήξεις και άρα θα χρειαστεί το «ρόπαλο» της καταστολής, δ) ότι οι όροι της ταξικής πάλης επανατοποθετούνται και όσα ίσχυαν μέχρι χθες έπαψαν σε μεγάλο βαθμό να ισχύουν.

Αν δούμε υπ' αυτό το πρίσμα την κυβερνητική στρατηγική διαχείρισης της κρίσης, όλα είναι ευκόλως αναγνώσιμα...

Το κίνημα και η Αριστερά

Σε τέτοιες, δομικού χαρακτήρα και ιστορικής εμβέλειας κρίσεις, οι αμυντικοί αγώνες είναι αναγκαίοι και αναπόφευκτοι. Θα παραμένουν αμυντικοί ακόμη και αν προσλάβουν χαρακτηριστικά κοινωνικών εκρήξεων, αν δεν εντάσσονται σε μια συνειδητή στρατηγική σύγκρουσης με το σύστημα. Ωστόσο, σε τέτοιες συνθήκες οι αμυντικοί αγώνες από μόνοι τους είναι συνταγή ήττας. Αυτό ήταν ένα από τα μεγάλα διδάγματα των ταξικών αγώνων της περιόδου 2010-2015. Το δεύτερο μεγάλο δίδαγμα ήταν ότι η Αριστερά πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες της ως της συνειδητής και οργανωμένης πρωτοπορίας του στρατοπέδου της εργασίας και να μην κάνει μετάθεση ευθυνών... στο λαό. Το τρίτο μεγάλο δίδαγμα ήταν πως ο πολιτικός χρόνος έχει τεράστια σημασία. Η κρίση στο ξεδίπλωμά της διακρίνεται από τις ιδιαίτερες φάσεις της, και σε καθεμιά αντιστοιχούν ιδιαίτερα συνθήματα και στόχοι που πρέπει να διατυπωθούν «σήμερα κι όχι αύριο». Το τέταρτο μεγάλο δίδαγμα ήταν πως όταν η ταξική πάλη αφορά ιστορικές διακυβεύσεις και άρα διεξάγεται στη μεγάλη κλίμακα, απαιτείται αντίστοιχα συγκέντρωση δυνάμεων για να δοθούν αποτελεσματικά οι μάχες στη μεγάλη κλίμακα. Και εδώ είναι απαραίτητη με όρους «ζωής ή θανάτου» η τακτική του ενιαίου μετώπου. Αλίμονο αν σε τέτοιες συνθήκες δεν συγκεντρώνουμε δυνάμεις για να «χτυπάμε μαζί» επειδή κυρίαρχο «πρόταγμα» είναι να οικοδομήσει κάθε επιμέρους ρεύμα ή οργάνωση της Αριστεράς το δικό του «μύθο».

Οντας στην αρχή του ξεδιπλώματος της κρίσης, τα κυρίαρχα ζητήματα είναι τρία: η μάχη για το δημόσιο σύστημα υγείας (ενίσχυση του δημόσιου συστήματος υγείας, επίταξη/εθνικοποίηση του ιδιωτικού), η μάχη ενάντια στο κλίμα «εθνικής συναίνεσης» που επιχειρεί να διαμορφώσει η κυβέρνηση και η μάχη ενάντια στην προσπάθεια να μονιμοποιηθούν αυταρχικά τετελεσμένα «κατάστασης έκτακτης ανάγκης» (εκεί αποσκοπούν οι εκδηλώσεις κρατικής καταστολής με αφορμή την αστυνομική επιτήρηση της «καραντίνας»). Το δεύτερο μας δίνει την άκρη του νήματος για να ξεδιπλώσουμε μια συνολικότερη γραμμή μάχης με την κυβέρνηση

και το σύστημα. Σύντομα θα κληθούμε να ξαναμιλήσουμε και να δράσουμε για τη διαγραφή του χρέους, ενάντια στα νέα μνημόνια, για την οργάνωση της αλληλεγγύης στα θύματα της Μεγάλης Ύφεσης, για τη σύγκρουση με την ιμπεριαλιστική ΕΕ. Όλα ξεκινούν τώρα, αλλά με το βλέμμα στο μέλλον: όχι των επόμενων χρόνων αλλά των επόμενων μηνών!

Το κεντρικό πολιτικό άρθρο της εφημερίδας «Κόκκινο Νήμα» Νο18 που κυκλοφορεί.

**Έγκλειστοι με
κυβερνητική ευθύνη**

Θανάσης Κούρκουλας, σελ. 4

ΚΟΚΚΙΝΟ νήμα

**Covid-19: καπιταλιστικό
έγκλημα εκ προ μελέτης**

Αλέξης Λιοσάτος, σελ. 8-9

Για την πανδημία να πληρώσουν κράτος και καπιταλιστές

Όχι καραντίνα στα δικαιώματά μας

**Αλληλεγγύη αριστερά,
αλληλεγγύη δεξιά**

Ηλίας Ιωακείμογλου, σελ. 15

**Τα εργατικά δικαιώματα σε
παρατεταμένη καραντίνα**

Χρήστος Βαγενάς, σελ. 10

